

Received: 19/06/68 Revised: 03/09/68 Accepted: 11/09/68

ผลของการประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ที่มีต่อความรู้และทัศนคติทางเพศของนักศึกษามหาวิทยาลัย

Effects of Applying Active Learning Techniques in Sexuality Education and Reproductive Health Course on Sexual Knowledge and Attitudes of Undergraduate Students

ปวีณา รัตนเสนา^{*} และ สุภารัตน์ ชัยกิตติภรณ์^{**a}

^{*}สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์, ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

^{**}สาขาอนามัยและความปลอดภัย, ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

^aผู้รับผิดชอบหลัก (e-mail: suparat@aru.ac.th)

Paweena Rattanasena^{*} and Suparat Chaikittiporn^{**a}

^{*}Public Health Sub-Department, Department of Applied Science, Faculty of Science and Technology,
Phranakhon si Ayutthaya Rajabhat University

^{**}Occupational Health and Safety Sub-Department, Department of Applied Science, Faculty of Science and Technology,
Phranakhon si Ayutthaya Rajabhat University

^aCorresponding author (e-mail: suparat@aru.ac.th)

บทคัดย่อ

งานวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ที่มีต่อความรู้และทัศนคติทางเพศของนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จำนวน 53 คน โดยใช้เครื่องมือคือแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามทัศนคติ ซึ่งข้อคำถามทุกข้อมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาสูงกว่า 0.05 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 และ 0.87 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Chi-square test Paired t-test และ Pearson's correlation coefficient ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลวิจัยพบว่าเพศและระดับชั้นเรียนที่นักศึกษาได้รับความรู้เรื่องเพศศึกษาเป็นครั้งแรกเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับทัศนคติทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.030$ และ 0.021 ตามลำดับ) เมื่อวัดผลก่อนและหลังเรียน พบว่าเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกสามารถเพิ่มระดับความรู้ทางเพศได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p<0.001$ แต่ไม่สามารถเพิ่มระดับทัศนคติทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ ($p=0.067$) นอกจากนี้ยังพบว่าความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทั้งในระยะก่อนและหลังเรียน โดยมีค่า $r=0.168$ และ 0.095 ตามลำดับ สรุปได้ว่าเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้ในงานวิจัยนี้สามารถเพิ่มระดับความรู้ทางเพศ แต่ไม่สามารถเพิ่มทัศนคติทางเพศได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงมีข้อเสนอแนะให้มีการเสริมเรื่องการสะท้อนคิดของนักศึกษารายบุคคลให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดทัศนคติทางเพศที่ดีในลำดับต่อไป

คำสำคัญ: เพศศึกษา, อนามัยเจริญพันธุ์, การเรียนรู้เชิงรุก; ทัศนคติด้านเพศ

Abstract

This quasi-experimental research determined the effects of applying active learning techniques in Sexuality Education and Reproductive Health course on sexual knowledge and attitudes of the undergraduate students in the university located in the central region of Thailand. Fifty-three participants were included. The questionnaires were used for determining the levels of correct sexual knowledge and attitudes, whereby the content validity of all questions was 0.5 or higher, and the reliability were 0.77 and 0.87, respectively. The data were analyzed by statistics, including percentage, mean, standard deviation, Chi-square test, Paired t-test and Pearson's correlation coefficient at the significant level of 0.05. The results showed that the gender and educational levels when the participants first received sexuality education were the factors that significantly associated with the levels of sexual attitudes at $p=0.030$ and 0.021, respectively. Moreover, when comparing between before and after taking the course, the active learning techniques applied in this research could significantly increase the participants' sexual knowledge at $p<0.001$, but not the participants' sexual attitudes ($p=0.067$). Furthermore, the knowledge was found to have no association with sexual attitudes both before and after taking the course ($r=0.168$ and 0.095, respectively). This can be summarized that active learning technique applied in this research could effectively increase the levels of sexual knowledge, but not sexual attitudes, and the process for reflective thinking should be applied to promote the correct attitudes accordingly.

Keywords: Sexuality education; Reproductive health; Active learning; Sexual attitude

บทนำ

ในปัจจุบัน ปัญหาการตั้งครรภ์และคลอดของแม่วัยรุ่นที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ก็ยังคงเป็นปัญหาทางสังคมและสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทยที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน สถิติของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2566 มีอัตราการคลอดของแม่วัยรุ่นช่วงอายุ 15-19 ปีเท่ากับ 20.9 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน ซึ่งผลกระทบของการตั้งครรภ์และคลอดบุตรของแม่วัยรุ่นคือ ปัญหาการขาดโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพ โดยแม่วัยรุ่นร้อยละ 52.6 ไม่ได้ศึกษาต่อ ซึ่งโดยส่วนใหญ่พบว่าอยู่ในสถานะว่างงานมากที่สุด (ร้อยละ 22.6)^{1,2} นอกจากนี้ ยังพบว่าอัตราป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 7 โรค ได้แก่ ซิฟิลิส, หนองใน, หนองในเทียม, แผลริมอ่อน, กามโรค, เริมและหูดของอวัยวะเพศและทวารหนัก ในวัยรุ่นและเยาวชนอายุ 15-24 ปี เพิ่มขึ้นจาก 154.43 คนต่อประชากร 100,000 คน ในปี พ.ศ. 2565 เป็น 251.42 คนต่อประชากร 100,000 คน ในปี พ.ศ. 2566¹ จะเห็นได้ว่าปัญหาการมีเพศสัมพันธ์และตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในเด็กวัยรุ่น ส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านขาดโอกาสในชีวิตและการศึกษา รวมไปถึงการเจ็บป่วยเนื่องจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาดังกล่าวเกิดจากทัศนคติและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นที่เปลี่ยนไป

จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2566 ในกลุ่มนักศึกษาหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 ของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มที่จะมีความเครียดและปัญหาทางเพศและพันสภาพต้องออกจากมหาวิทยาลัยมากที่สุด พบว่านักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยในด้านความรู้เรื่องการตั้งครรภ์และการคุมกำเนิด ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิด และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจจะเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการประสบปัญหาด้านเพศในวัยรุ่นดังกล่าวได้³ นอกจากนี้ การศึกษาในปี พ.ศ. 2564 ทัศนคติเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในสาขาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

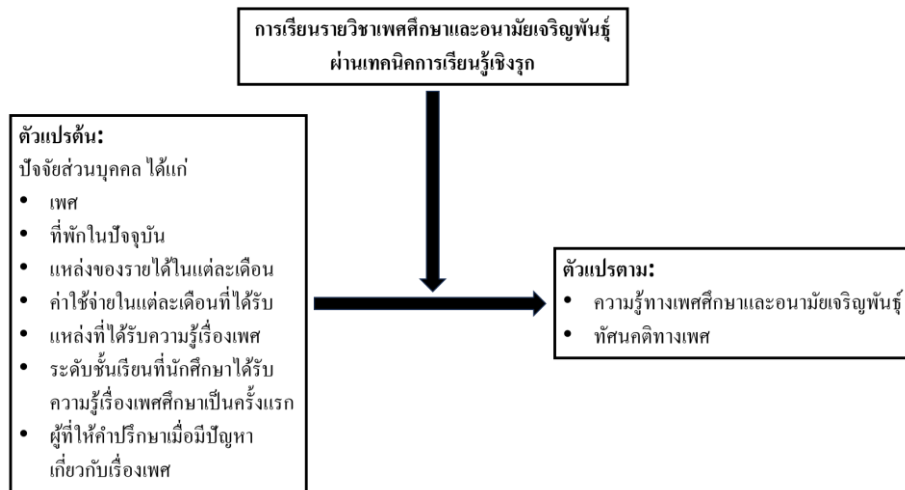
สวนสุนันทา พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่านักศึกษากลุ่มนี้เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ในขณะที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นและถือว่าเป็นเรื่องปกติ โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาเพศชายและกลุ่มนักศึกษาที่มีอายุมาก⁴ ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัย ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา ปี พ.ศ. 2566 ที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน โดยเป็นเรื่องปกติที่จะมีเพศสัมพันธ์และอยู่ร่วมกันก่อนแต่งงาน และการแยกออกมาใช้ชีวิตอยู่กับคู่รักดีกว่าอยู่อาศัยกับครอบครัว ทัศนคติดังกล่าวอาจเป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะนำไปสู่ปัญหาทางเพศและการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรได้⁵ นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่พบว่าขณะที่เรียนและอายุที่คาดว่าจะมีครอบครัวในช่วง 26-30 ปี เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้นักศึกษามีความแตกต่างกันในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส⁶ ดังนั้น ในการวางแผนการป้องกันปัญหาทางเพศที่อาจส่งผลกระทบต่อนักศึกษา จึงควรนำปัจจัยดังกล่าว โดยเฉพาะด้านทัศนคติทางเพศของนักศึกษามาพิจารณาและประเมินความเสี่ยง เพื่อที่จะได้จัดทำโครงการที่ส่งเสริมความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องและเป็นการป้องกันปัญหาทางเพศให้กับนักศึกษาในปัจจุบันได้

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับรูปแบบการสอนเพศศึกษาสำหรับเด็กวัยรุ่นไทยและผลลัพธ์ พบว่า การสอนเพศศึกษาสามารถเพิ่มความรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ยังไม่สามารถสรุปได้ว่า การสอนเพศศึกษามีผลในด้านทักษะชีวิต การเห็นคุณค่าของตนเอง และพฤติกรรมทางเพศหรือไม่⁷ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ควรมีการวัดผลอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นตัวสะท้อนว่าการเรียนเพศศึกษาสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องเหมาะสม การวัดผลดังกล่าวอาจทำได้โดยประเมินทัศนคติด้านเพศของผู้เรียน ซึ่งทัศนคติอาจจะเป็นตัวทำนายพฤติกรรมทางเพศในอนาคตได้

การปรับเปลี่ยนทัศนคติทางเพศของวัยรุ่นสามารถทำได้โดยการนำเทคนิคการสอนแบบเชิงรุกหรือ Active Learning มาใช้เพื่อส่งเสริมการสอนเพศศึกษาอย่างถูกต้อง โดยเป็นเทคนิคการสอนที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนตลอดเวลาของการเรียน ด้วยการเน้นที่การแสดงความคิดเห็นและสำรวจทัศนคติและค่านิยมของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะสามารถได้ข้อมูลย้อนกลับทันทีจากผู้สอน ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมิน ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและจดจำผลการเรียนรู้ได้คงทนและนานกว่าการสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว⁸ ดังนั้น การใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนและการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนด้านเพศศึกษาในมหาวิทยาลัย เพราะเป็นวัยที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์และตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนนี้ก็ควรนำไปปรับใช้กับผู้เรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาผลของการประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ที่มีต่อระดับความรู้และทัศนคติทางเพศของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคกลาง เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางส่งเสริมการเรียนและการสร้างทัศนคติทางเพศที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการส่งเสริมความรู้และทัศนคติผ่านการเรียนรู้เชิงรุก โดยอ้างอิงจากทฤษฎีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์⁹ ซึ่งกล่าวถึงการส่งเสริมแรงจูงใจให้แต่ละบุคคลมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพมาจากอิทธิพลของ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลและประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมา 2) อารมณ์และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพนั้น ๆ และ 3) ผลลัพธ์จากพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งการที่บุคคล ๆ หนึ่งมีแรงจูงใจที่อยากจะมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี จะต้องได้รับการเสริมแรงเชิงบวกเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) โดยวิธีการเก็บข้อมูลจากนักศึกษามหาวิทยาลัย ก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ ช่วงระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงตุลาคม พ.ศ. 2566

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา พ.ศ. 2566 จำนวนทั้งหมด 58 คน เมื่อคำนวณด้วยโปรแกรม G*power¹⁰ ที่ Effect size $d_z=0.5$, α err prob=0.05 และ Power $(1-\beta$ err prob)=0.95 ได้จำนวนตัวอย่างที่ต้องการจำนวน 45 คน โดยมีนักศึกษาที่ให้ความยินยอมในการเข้าร่วมวิจัยจำนวน 53 คน ซึ่งครอบคลุมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ โดยผู้วิจัยได้อธิบายที่มาและจุดประสงค์ของการทำวิจัย และให้นักศึกษาอ่านรายละเอียดก่อนการให้ความยินยอมในการมีส่วนร่วมในงานวิจัย เกณฑ์คัดเข้าคือ ผู้ที่ให้ความยินยอมในการเข้าร่วมวิจัยเป็นลายลักษณ์อักษร และเกณฑ์คัดออกคือ ผู้ที่ไม่ให้ความยินยอมในการเข้าร่วมวิจัยเป็นลายลักษณ์อักษรและผู้ที่ยาตราเรียนเกินร้อยละ 80 ของเวลาเรียน

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก

ผู้วิจัยดำเนินการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ที่มหาวิทยาลัย จำนวน 15 คาบเรียน คาบละ 3 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้ใช้ประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนนักศึกษาโดยใช้หลักการ Problem-based learning (PBL) เป็นหลัก ด้วยการตั้งคำถามและให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นร่วมกัน และนำคำตอบมาอภิปรายในห้องเรียน ซึ่งมีกิจกรรมในแต่ละหัวข้อ ดังนี้

ตารางที่ 1 กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยการเจริญพันธุ์

คาบที่	หัวข้อ	กิจกรรมในห้องเรียน
1	ความหมาย ขอบข่าย แนวคิดที่สำคัญของเพศศึกษาและอนามัยการเจริญพันธุ์	ทำแบบสอบถามก่อนเรียน, บรรยาย, PBL, อภิปรายในห้องเรียน, มอบหมายใบงาน
2	พัฒนาการทางเพศ	บรรยาย, PBL, อภิปรายในห้องเรียน, มอบหมายใบงาน
3	ระบบสืบพันธุ์	บรรยาย, คลิปวิดีโอ, PBL, กิจกรรมวาดภาพเพื่อระบุโครงสร้างอวัยวะของเพศตรงข้าม, อภิปรายในห้องเรียน
4	สุขอนามัยทางเพศ	บรรยาย, คลิปวิดีโอ, PBL, กิจกรรมแบ่งปันประสบการณ์, อภิปรายในห้องเรียน
5	การตั้งครรภ์และการคลอดบุตร	บรรยาย, คลิปวิดีโอ, PBL, กิจกรรมการสวมชุดจำลองการตั้งครรภ์, อภิปรายในห้องเรียน, มอบหมายใบงาน
6-7	โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	บรรยาย, PBL, กิจกรรมแบ่งปันประสบการณ์, อภิปรายในห้องเรียน, มอบหมายใบงาน
8	การวางแผนครอบครัว	บรรยาย, คลิปวิดีโอ, PBL, กิจกรรมการเตรียมตัวการมีบุตร, อภิปรายในห้องเรียน, มอบหมายใบงาน
9	การคุมกำเนิด	บรรยาย, คลิปวิดีโอ, PBL, อภิปรายในห้องเรียน, กิจกรรมสาธิตและฝึกปฏิบัติการใช้ถุงยางอนามัยและยาคุมกำเนิด, มอบหมายใบงาน
10	ความสัมพันธ์ในครอบครัว	บรรยาย, คลิปวิดีโอ, PBL, กิจกรรมนำเสนอการสัมภาษณ์ชีวิตคู่, อภิปรายในห้องเรียน, มอบหมายใบงาน
11	สัมพันธ์ภาพทางเพศและการแสดงออก	บรรยาย, คลิปวิดีโอ, PBL, กิจกรรมฝึกทักษะการปฏิเสธ, อภิปรายในห้องเรียน, มอบหมายใบงาน
12	อัตลักษณ์ทางเพศ	บรรยาย, คลิปวิดีโอ, PBL, กิจกรรมไต่ถามที่, อภิปรายในห้องเรียน, มอบหมายใบงาน
13	ความผิดปกติทางเพศ	บรรยาย, คลิปวิดีโอ, PBL, กิจกรรมเล่าสู่ประสบการณ์, อภิปรายในห้องเรียน, มอบหมายใบงาน
14	การล่วงละเมิดและการคุกคามทางเพศ	บรรยาย, คลิปวิดีโอ, PBL, กิจกรรมฝึกทักษะการป้องกันตนเองจากการคุกคามทางเพศ, อภิปรายในห้องเรียน, มอบหมายใบงาน
15	สิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	บรรยาย, คลิปวิดีโอ, PBL, อภิปรายในห้องเรียน, นำเสนอคลิปวิดีโอของนักศึกษาที่ทำเกี่ยวกับเรื่องเพศในแง่มุมที่กลุ่มของตนเองสนใจ, ทำแบบสอบถามหลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยงานวิจัยกึ่งทดลอง โดยเก็บข้อมูลจากแบบทดสอบและแบบสอบถาม มี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับ เพศ ที่พักในปัจจุบัน แหล่งของรายได้ในแต่ละเดือน ค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนที่ได้รับ แหล่งที่ได้รับความรู้เรื่องเพศ ระดับชั้นเรียนที่นักศึกษาได้รับความรู้เรื่องเพศศึกษาเป็นครั้งแรก และผู้ที่ให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและอนามัยการเจริญพันธุ์ เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเกี่ยวกับความรู้ในหัวข้อตามที่แสดงในตารางที่ 1 โดยให้เลือกตอบตัวเลือก ก.-ง. จำนวน 40 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน และมีการแบ่งระดับการให้คะแนนตามเกณฑ์อันตรภาคชั้น ดังนี้ จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน ถ้าได้คะแนน 27 คะแนนขึ้นไป มีความรู้อยู่ในระดับสูง คะแนนระหว่าง 13-26 มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง และต่ำกว่า 13 มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามด้านทัศนคติทางเพศ จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบสอบถามก่อนและหลังเรียน โดยคำถามมีความหมายทั้งด้านบวกและด้านลบ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การยอมรับความหลากหลายทางเพศ สัมพันธภาพทางเพศ บทบาทและการวางตัว ความเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรมในการแสดงออกทางเพศ ซึ่งมีการวัดตามแบบมาตราวัดของลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) 5 ระดับ (ผู้ตอบเลือกตอบได้ 5 ตัวเลือก คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง) ข้อละ 1-5 คะแนน โดยมีการแบ่งระดับการให้คะแนนตามเกณฑ์ของเบสท์¹¹ ดังนี้ ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 มีทัศนคติอยู่ในระดับสูง 2.34-3.66 มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง และ 1.00-2.33 มีทัศนคติอยู่ในระดับต่ำ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

งานวิจัยนี้ใช้การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ที่มีประสบการณ์สอนในรายวิชาเพศศึกษา ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในโรงพยาบาล และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานเป็นพยาบาลวิชาชีพ ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) และตรวจสอบความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาและการใช้ภาษา แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้ ซึ่งแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามทัศนคติทางเพศทุกข้อได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหามากกว่า 0.05 ขึ้นไป

2) นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบคุณภาพกับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเขตภาคกลาง ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน เพื่อดูความชัดเจน ความเข้าใจด้านภาษา ความครอบคลุมของข้อมูล จากนั้นคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์โดยใช้สูตรการคำนวณ Kuder-Richardson (KR 20) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.77 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติทางเพศ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficients) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม

งานวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาและรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา เลขที่โครงการวิจัย 033/2565 ในกระบวนการขอความยินยอม (Informed consent process) ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการวิจัย อธิบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามให้นักศึกษาได้ทำความเข้าใจแบบสอบถามและซักถามให้เข้าใจ รวมทั้งแจ้งให้นักศึกษาทราบว่าการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้เป็นการเข้าร่วมด้วยความสมัครใจจากการตัดสินใจของนักศึกษา แล้วแจกเอกสารแบบขอความยินยอมให้นักศึกษานำกลับไปพิจารณา ก่อนตัดสินใจจะตอบแบบสอบถามผ่านทางระบบออนไลน์ Google form ที่ไม่สามารถระบุ

ตัวตนได้ ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บไว้เป็นความลับไม่มีการเปิดเผยให้เกิดผลกระทบหรือเกิดผลเสียต่อนักศึกษา และการนำเสนอข้อมูลจะเป็นการนำเสนอในภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ทางการศึกษาแต่เท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจะถูกวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจะใช้สถิติเชิงอนุมานที่ระดับนัยสำคัญ (p-value) ที่ 0.05 โดยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับทัศนคติทางเพศจะถูกวิเคราะห์ด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-square test, χ^2) การเปรียบเทียบคะแนนความรู้และทัศนคติทางเพศ ระหว่างก่อนและหลังเรียนใช้สถิติ Paired t-test ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้และทัศนคติทางเพศ ใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson’s correlation coefficient, *r*) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version 23 (SPSS Inc.)

ผลการศึกษา

1. นักศึกษาประกอบด้วยเพศหญิงร้อยละ 67.93 เพศชายร้อยละ 22.64 และเพศทางเลือกร้อยละ 9.43 ส่วนใหญ่พักอาศัยกับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ร้อยละ 77.36 ได้รับรายได้จากบิดามารดา ร้อยละ 67.93 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 69.81 สามารถหาข้อมูลทางเพศได้มากกว่า 1 แหล่ง ร้อยละ 86.79 ได้รับความรู้เรื่องเพศครั้งแรกเมื่อเรียนอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ร้อยละ 49.06 เท่ากัน และส่วนใหญ่จะปรึกษาเรื่องเพศกับเพื่อน ที่ร้อยละ 43.40

2. การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติทางเพศที่ถูกต้องของนักศึกษาที่ผ่านการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ พบว่า เพศและระดับชั้นเรียนที่นักศึกษาได้รับความรู้เรื่องเพศศึกษาเป็นครั้งแรก เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับทัศนคติทางเพศของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 2) โดยพบว่านักศึกษาเพศหญิง (ร้อยละ 84.21) มีทัศนคติทางเพศที่ถูกต้องในระดับสูงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 75.00) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p=0.030$ ส่วนระดับชั้นเรียนที่นักศึกษาได้รับความรู้เรื่องเพศศึกษาเป็นครั้งแรก พบว่านักศึกษาที่ได้รับความรู้ทางเพศศึกษาครั้งแรกตอนกำลังเรียนชั้นประถมศึกษา (ร้อยละ 93.33) มีทัศนคติทางเพศที่ถูกต้องในระดับสูงมากกว่านักศึกษาที่ได้รับความรู้ทางเพศศึกษาครั้งแรกตอนกำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษา (ร้อยละ 55.56) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p=0.021$ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับทัศนคติทางเพศหลังจากการเรียนวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์

ปัจจัย	χ^2	df	p-value
เพศ	7.038	2	0.030*
ที่พักในปัจจุบัน	0.055	1	0.815
แหล่งของรายได้ในแต่ละเดือน	1.852	2	0.396
ค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนที่ได้รับ	0.721	3	0.868
แหล่งที่ได้รับความรู้เรื่องเพศ	0.686	1	0.407
ระดับชั้นเรียนที่นักศึกษาได้รับความรู้เรื่องเพศศึกษาเป็นครั้งแรก	7.700	2	0.021*
ผู้ที่ให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ	4.684	4	0.321

*มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติไคสแควร์

3. จากการทดสอบระดับความรู้ก่อนเรียน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ในระดับปานกลางที่ร้อยละ 57.89 และมีความรู้ในระดับสูงเพียงร้อยละ 3.51 เมื่อนักศึกษาเรียนรู้รายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ผ่านการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลางที่ร้อยละ 86.21 และมีความรู้ในระดับสูงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 12.07 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 6.49 คะแนนจากคะแนนเต็ม 40 คะแนน (ตารางที่ 3) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยสถิติ Paired t-test พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.001$ (ตารางที่ 4)

4. เมื่อวิเคราะห์ระดับทัศนคติทางเพศก่อนเรียนของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ดังกล่าว พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติทางเพศที่ถูกต้องในระดับสูงที่ร้อยละ 67.93 และเมื่อผ่านการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์แล้ว พบว่านักศึกษามีทัศนคติในระดับสูงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 76.00 และมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.12 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน (ตารางที่ 3) อย่างไรก็ตาม ระดับทัศนคติก่อนและหลังเรียนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.067$) เมื่อทดสอบด้วยสถิติ Paired t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 3 ร้อยละของนักศึกษาที่มีความรู้และทัศนคติทางเพศในระดับต่าง ๆ ช่วงก่อนเรียนและหลังเรียนรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ (n=53)

	ระดับความรู้ (ร้อยละ)		ระดับทัศนคติ (ร้อยละ)	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน
ระดับต่ำ	38.60	1.72	-	-
ระดับปานกลาง	57.89	86.21	32.08	24.00
ระดับสูง	3.51	12.07	67.93	76.00
	Mean=15.33, S.D.=5.51, Min=6, Max=37	Mean=21.82, S.D.=3.76, Min=12, Max=31	Mean=3.73, S.D.=0.37, Min=3.05, Max=4.23	Mean=3.85, S.D.=0.30, Min=3.03, Max=4.13

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้และทัศนคติทางเพศของนักศึกษาที่ก่อนเรียนและหลังเรียนรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ โดย Paired t-test (n=53)

คะแนน	Mean	S.D.	95% Confidence interval of the difference		t	p-value
			Lower	Upper		
คะแนนความรู้	-6.486	5.821	-8.007	-4.918	-8.382	<0.001
คะแนนทัศนคติ	0.118	0.430	-0.013	0.341	1.909	0.067

*ระดับคะแนนแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อวิเคราะห์ด้วย Paired t-test

5. เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์กับคะแนนทัศนคติทางเพศที่ถูกต้องของนักศึกษาด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในระดับต่ำ

อย่างไร้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งในระยะก่อนเรียนและหลังเรียน โดยมีค่า $r=0.168$ ($p=0.228$) และ $r=0.095$ ($p=0.653$) ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์และทัศนคติทางเพศของนักศึกษา (n=53)

ความสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์	p-value
ความรู้ก่อนเรียน vs ทัศนคติก่อนเรียน	0.168	0.228
ความรู้หลังเรียน vs ทัศนคติหลังเรียน	0.095	0.653

อภิปรายผล

1. งานวิจัยนี้พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศและระดับชั้นเรียนที่นักศึกษาได้รับความรู้เรื่องเพศศึกษาเป็นครั้งแรก เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับทัศนคติทางเพศของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 2) ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยในนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำนวน 369 คน ที่พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน⁶ นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังพบว่านักศึกษาที่ได้รับความรู้ทางเพศศึกษาครั้งแรกตอนกำลังเรียนชั้นประถมศึกษา มีทัศนคติทางเพศในระดับที่สูงกว่านักศึกษาที่ได้รับความรู้ทางเพศศึกษาครั้งแรกตอนกำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการได้รับความรู้ด้านเพศศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา มีความสำคัญมากในการปลูกฝังทัศนคติทางเพศที่ถูกต้อง¹²

2. เมื่อวัดผลก่อนและหลังเรียนรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ผ่านเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุก พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 3 และ 4) สอดคล้องกับงานวิจัยในตัวอย่างนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 3 จำนวน 73 คน ของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานี ที่แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม ที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมแนวคิด ทักษะชีวิต และบทบาททางเพศ สามารถทำให้ให้นักศึกษามีความรู้เรื่องการตั้งครรภ์และคุมกำเนิดสูงขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ³ ดังนั้นกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุก จึงควรเป็นแนวทางในการเรียนการสอนเพศศึกษาในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ¹² สอดคล้องกับงานวิจัยในนักศึกษามหาวิทยาลัย สาขาจิตวิทยา อายุ 18-24 ปี จำนวน 144 คน ที่พบว่านักศึกษาต้องการแนวทางการสอนเพศศึกษาที่ชัดเจน ผ่านสื่อการสอนที่เสนอข้อเท็จจริงแบบตรงไปตรงมาและเป็นรูปธรรม มีการอภิปรายกลุ่มแบบเปิดกว้าง เรียนรู้ร่วมกันโดยปราศจากอคติและยอมรับในการคิดต่าง และสามารถนำความรู้มาบูรณาการกับพฤติกรรมและการแก้ไขปัญหาทางเพศของตนเอง¹³ ซึ่งการเรียนรู้เชิงรุกจะสามารถประยุกต์ใช้ กิจกรรมดังกล่าวในการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจได้ดีขึ้น

3. เมื่อวัดผลก่อนและหลังเรียนรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ผ่านเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุก พบว่าระดับทัศนคติของนักศึกษาก่อนและหลังเรียนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 3 และ 4) อาจเป็นเพราะกิจกรรมในการเรียนการสอนเน้นไปทางการอภิปรายกลุ่ม การเรียนรู้ผ่านปัญหา และการทำกิจกรรมและแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน แต่ยังคงขาดการติดตามผลในด้านการสะท้อนความคิดของแต่ละรายบุคคล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ให้นักศึกษาทบทวนประสบการณ์ตนเองและบรรยายสิ่งที่ได้เรียนรู้และมุมมองต่อสิ่งดังกล่าว ผู้สอนต้องติดตามผลรายบุคคลอย่างต่อเนื่องว่ามีการปรับเปลี่ยนทางทัศนคติหรือไม่ และให้คำปรึกษาย้อนกลับไปให้นักศึกษาเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นกระบวนการที่ไม่สามารถทำได้ในขณะนั้นเนื่องด้วยข้อจำกัดด้านเวลา จึงอาจทำให้นักศึกษามีระดับทัศนคติทางเพศก่อนและหลังเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยการประยุกต์ใช้กิจกรรมในโปรแกรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในตัวอย่างนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 3 จำนวน 73 คน ของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานี ที่พบว่าระดับทัศนคติต่อการมี

เพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิดของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทั้งก่อนและหลังการทดลอง และทัศนคติต่อการคุมกำเนิดไม่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะการปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักศึกษากลุ่มดังกล่าวเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยระยะเวลามากกว่าที่ใช้ในการดำเนินการและการติดตามผลของโปรแกรมนั้น ๆ³

4. การสอนวิชาเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกในงานวิจัยนี้ ถือว่าได้เพิ่มระดับความรู้ทางเพศที่ถูกต้องให้กับนักศึกษา แต่ไม่สามารถเพิ่มระดับทัศนคติทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ ซึ่งมีงานวิจัยที่ให้ข้อเสนอแนะว่ากระบวนการสอนเพศศึกษาควรเน้นที่กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการตระหนักรู้ตนเองด้านเพศวิถีของนักศึกษาด้วยการสะท้อนคิดในตัวตนของตนเอง ตัวตนระหว่างบุคคล และตัวตนปฏิบัติการ เพราะเป็นการพัฒนาความเข้าใจและเห็นคุณค่าของตัวเองที่สามารถนำไปสู่การมีทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์ได้¹⁴ จึงควรมีการนำกิจกรรมที่ส่งเสริมการสะท้อนคิดมาใช้ในการเรียนการสอนเพศศึกษา ในครั้งต่อไป และดำเนินการติดตามการเปลี่ยนแปลงของระดับทัศนคติทางเพศของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยกึ่งทดลองนี้ใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคกลาง พบว่าเพศและระดับชั้นเรียนที่นักศึกษาได้รับความรู้เรื่องเพศศึกษาเป็นครั้งแรกเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับทัศนคติทางเพศที่ถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.030$ และ 0.021 ตามลำดับ) ซึ่งเมื่อวัดผลเปรียบเทียบก่อนและหลังเรียน พบว่าเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกสามารถเพิ่มระดับความรู้ทางเพศของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.001$) แต่ไม่สามารถเพิ่มระดับทัศนคติทางเพศได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.067$) นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะว่าเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์นี้ ควรเพิ่มกระบวนการส่งเสริมการตระหนักรู้ตนเองด้านเพศวิถีของนักศึกษาด้วยการสะท้อนคิดให้มากขึ้น เพื่อให้นักศึกษาได้นำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาเป็นเจตคติที่ถูกต้อง และก่อให้เกิดการตัดสินใจในการปฏิบัติทางเพศวิถีอย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนรายวิชาเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์สามารถเพิ่มระดับความรู้ที่ถูกต้องให้กับนักศึกษาได้ จึงควรใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอนวิชาเพศศึกษา อย่างไรก็ตามการประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกในงานวิจัยนี้ไม่สามารถเพิ่มระดับทัศนคติทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ อาจเนื่องด้วยข้อจำกัดด้านเวลา จึงทำให้งานวิจัยนี้ยังขาดกิจกรรมการสะท้อนคิดที่สามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงรายละเอียดการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติในรายบุคคล ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการนำกิจกรรมดังกล่าวมาปรับร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไปควรเพิ่มกิจกรรมสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่ถูกต้องรายบุคคล และมีการวัดผลอย่างต่อเนื่องทุกคาบเรียน รวมไปถึงการมีกลุ่มทดลองที่ดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคการศึกษาเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างเพราะจะได้กลุ่มนักศึกษาที่มีพื้นฐานใกล้เคียงกันและสามารถเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกในการส่งเสริมความรู้และทัศนคติทางเพศที่ถูกต้องได้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณนักศึกษาทุกท่านที่มีส่วนร่วมในงานวิจัย ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะอันมีประโยชน์ในการพัฒนาเครื่องมือวิจัย และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัราชภัฏพระนครศรีอยุธยาที่เอื้ออำนวยในการทำงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วง

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี 2566 [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2568]. เข้าถึงได้จาก: <https://rh.anamai.moph.go.th>
2. สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. รายงานแผนการวางโครงการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น พ.ศ. 2567. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข; 2567.
3. อัญชลี อ้วนแก้ว, สร้อย อนุสรณ์ธีรกุล, สุภาพัทธร หาญกล้า, นงนุช บุญมาลา, กัตติกา วังทะพันธ์, วรนุช ไชยวาน. ผลของโปรแกรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมต่อความรู้ ทักษะ และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของนักศึกษาหญิงในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9. 2567;18(3):891-903.
4. รัตนาภรณ์ บุญนิยม. พฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นของนักศึกษาสาขาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม. 2564;1(2):11-22.
5. สัญญา สะสอง, บรรณาธิการ. ทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา. ใน: เอกสารประกอบการประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ระดับชาติ ครั้งที่ 5 เรื่องการยกระดับนวัตกรรมเชิงพื้นที่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน; 1-3 กุมภาพันธ์ 2567; อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักงานคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่; 2567. หน้า 1376-1385.
6. วราภรณ์ สาวิลิทธิ. ทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม. 2559;2:47-56.
7. ณัฐยา ศรีทะแก้ว, เกษราภรณ์ เคนบุปผา, วิไลวรรณ ปะธิก, ทรงวุฒิ ภัทรไชยกร. รูปแบบการสอนเพศศึกษาสำหรับเด็กวัยรุ่นไทยและผลลัพธ์: การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ. วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์. 2564;5(3):36-53.
8. วิชัย เสวทงาม. เอกสารประกอบการบรรยายการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning [อินเทอร์เน็ต]. [ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์] [เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2568]. เข้าถึงได้จาก: <http://fs.libarts.psu.ac.th/webcontent/KM/01%20KM-Active%20Learning.pdf>
9. Pender NJ, Murdaugh CL, Parsons MA. Health promotion in nursing practice. 6th ed. Boston: Pearson; 2011.
10. Heinrich-Heine-Universität Düsseldorf. G*Power: Statistical power analyses for Mac and Windows [Internet]. [cited 2025 May 15]. Available from: <https://www.psychologie.hhu.de/arbeitsgruppen/allgemeine-psychologie-und-arbeitspsychologie/gpower>
11. Best JW. Research in education. 3rd ed. New Jersey: Prentice Hall Inc.; 1977.
12. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. แนวทางการขับเคลื่อนเพศวิถีศึกษาสู่คุณภาพผู้เรียน สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 [อินเทอร์เน็ต]. [ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์] [เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2568]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.cpn2.go.th/wp-content/uploads/2023/03/แนวทางการขับเคลื่อนเพศวิถีศึกษาสู่คุณภาพผู้.pdf>
13. ธนรัตน์ ทรงสมบุรณ์. แหล่งเรียนรู้เรื่องเพศ ความรู้เรื่องเพศ และรูปแบบการเรียนรู้เรื่องเพศที่เหมาะสมของนิสิตจิตวิทยา. วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 2564;43(2):116-135.

14. สุวรรณี ลออปักษิณ, กชกร ธรรมนำศีล, กาญจนา ปัญญาเพชร. ผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้วยโมเดลการสะท้อนคิดต่อการตระหนักรู้ตนเองด้านเพศวิถีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ. 2561;25(3):53-68.